

Vígjáték gyerekeknek

A címe *Tündér a padlason*. A bemutató a Kisszínházban lesz, vasárnap délután 10 órakor. *Kopecz Zsuzsa és Pataki Éva* két részes játékának előadása — a szegedi színház karácsonyi — szüneti ajándéka a gyerekeknek (inkább nagyobbacska, nem óvodásoknak és kisiskolásoknak) és szüleiknek. A rendező *Angyal Mária*, a díszleteket *Varga Mátyás*, a jelmezeket *Ek Erzsébet* tervezte. Kamarajáték, kilenc szereplővel — és még valakivel, egy képzelt jótündérrel, akinek azonban megvan a húsvér, földi mása. Hogy ki — az titok. Megtudja, aki megnézi a darabot.

A történetről itt még any-

nyit: három fiú él egy házban, anyukával és a nagyszülőikkel, szeretetben, béke-készséggel, s olyan nyugalmában, amilyenben három gyermekkel csak lehet... Mígnem betoppán közéjük egy idegen, a szerető családot nélkülöző, mert állami gondozott gyerek, akivel — a fiúk nézőpontjából — az a legnagyobb baj, hogy: lány. Mi lesz? Egy csomó konfliktus természetesen, olyanféle nézeteltérések, vélemény- és magatartás-ütközések, amilyenek hasonló helyzetben bárhol bárkivel megtörténhetnek... Ám ez mégiscsak mese, vagyis a viszontagságok után végül minden jóra fordul.

Jugoszláv vendégek Váscsuhelyen

Csongrád megyei körútja egyik állomásaként Váscsuhelyre is ellátogattak tegnap, szerdán a jugoszláv delegáció Zivan Svircevic, a Vajdasági Dolgozó Nép Szocialista Szövetsége Tartományi Választmánya Elnökségének titkára — a delegáció vezetője —, valamint az elnökség tagjai, Stojan Zamurovic és Ladislav Varga.

Délután az Alföldi Porcelángyárban megtekintették a szaniter- és az edénygyáregységét. Délután pedig az Alföldi Galériába látogattak el, majd ezt követően a népfrontszékházban találkoztak a városi népfrontelnökség több tagjával.

Követünk, Párizsban

Ha egy úr elindul Párizsból, és Szegedre érkezik, majdnem biztos, hogy nem engem keres. Bernard Le Calloc'h azért más, mert ismeretlenül is néminemű szimpátia alakult ki közöttünk — ha nem hat ez is hencegésnek. Kovács Béla, aki magas francia kútintést kapott a közelmúltban, megkért, készítsek neki egy főlvetelt az árkaók alatt a Kőrösi Csoma Sándorra emlékeztető szoborról. Hajdani tanártársának küldené el Párizsba. Az én masinám keveset tud ahhoz, hogy — szinte örökös árnyékban jó képet lehessen vele fényképezni, megkértem Somogyi Károlyt, csinálja meg ő.

— *Miért kell éppen ez a franciának?*

— Csoma-kutató lett, tanulmányokat és könyveket ír, kiállításokat is rendez.

Alkut kötöttünk, ha netán eljönne, had beszélgessek vele. Most eljött, vasárnap este érkezett, és hétfőn délután már fogadott is. Két-nyolc órán beszél finnül, szerbhorvátul, érte az ógörögöt és az újgörögöt is, tud angolul, németül, oroszul, tanulja a kínai ábécét, és szinte anyanyelvi szinten éli a magyart is, sőt az éstet is bogozza. A háború után jött az egyik francia gimnáziumba, 1947-ben, és azonnal tanulni kezdte nyelvünket.

— *Hogyan?*

— Nagyszerű nyelvmestrem volt, az Egri csillagokat kezdtem fordítani.

— *Gondolom, az elején mindjárt el is akadt. Nincs az a szótár, amiben benne lenne, hogy uttyunk. Dörd, uttyunk!*

— Már nem is emlékszem rá.

Ha van megregulázott stílus, Gárdonyi az Jól választott. Kiejtésén alig érződik az idegen zamat, a céltudatos, világos beszéd annál inkább. Hogy ebben a könyvnek volt-e nagyobb szerepe, vagy annak, hogy magyar lányt vett feleségül, nem tudni. És Keletet jart tudósunkról talán mindent ismer vagy annál is többet. Nyilván nem Gárdonyi révén.

Föltűnt akkoriban, hogy minden faluban van — vagy volt? — Kőrösi Csoma Sándor utca. Isaszegen jártam éppen, akkor határoztam el, hogy megtudom, ki lehetett ez a nagy ember, akiről én semmit nem hallottam. A francia gimnázium két év múlva megszűnt, a rákövetkező három évet még a budapesti francia kétségeken töltöttem, csak most, ahogy nyugdíjba mentem, most ju-

tott időm rá, hogy apróra utánajárjak. Tavaly ünnepeltük születése kétszázadik évfordulóját, kedvező alkalom volt, hogy a világ elé álljak kutatásaim eredményeivel. Hamar észrevettem, szinte semmit nem tudnak róla az én hazámban. Ha említsem, hogy székely volt, mindenki azt hiszi, szibériai-t mondta. Azt, hogy Európa közepén székelyek is élnek, akkora újság, mintha új üstökös fedeztem volna föl. Harmanc tanulmányt, két könyvet írtam, két kiállítást rendeztem, és hatszor beszéltem róla a rádióban. Ja, és egyszer magyaroknak is tartottam előadást.

Hagyjuk el most, hogy kilencezer kilométert gyalogolt Csoma, azt is, hogy huszonhárom évet töltött a magyar őshaza kutatásában, hogy közben lámakolostorban is élt, háromszor-háromszor szobában, egy tudós-láma társaságában, hiszen ezek az adatok mind ismerősek azok előtt, akik az évforduló tudósításait figyelték. Az is, hogy az első tibeti—angol szótárt ő állította össze. Arról beszélünk inkább, miért is ment olyan messzire.

— *Juliánus barát utazásáról tudott, aki találkozott a Volga mellett magyarul beszélő emberekkel. Szentül hitte viszont, hogy a magyar — benne a székely főleg! — hu szarmazék, neki tehát beljebb kellett keresnie az őshazát!*

— *Göttingenben akkor már kiadták egyik hazánkfia tanulmányát a finn—magyar nyelvrokonságról, észrevehette volna, hogy tévedés áldozata.*

— *Le is vonta belőle azonnal a következtetést: lehet, hogy igaz, de akkor a finneknél hunok. Nem lehetett eltéríteni eredeti gondolatától. Szentül hitte, hogy a magyar nyelv rokonát a szanszkrit nyelvben kell keresnünk, és ő kereste mindvégig.*

— *Ma azt mondanánk rá, rögeszméje lett ez a tévedés.*

— *Könyvekből tudott egy jügar törzsről, oda akart még eljutni. Ott biztosan észrevette volna, hogy rossz úton jár, de útközben meghalt.*

Azt talán mondanom se kell, hogy a francia kutató elment a sírjához is, volt abban a kolostorban is, amelyben lakott, ismeri a Székelyföldet és Göttingent is. Ideje megkérdeznünk:

— *Itt van ez a kis ország, alig nagyobb egy pöttynél a térképen. Volt egy nagy fia, aki hatalmasat tévedett. Mi*

lehet a vonzó benne a franciák előtt? Mit mondhat neki ez a néhány szó: az erdélyi székely nemzet fia vagyok?

— *Ha mindenkinek ilyen gyümölcsöző lenne a tévedése is, akkor talán föl se tűnne. A tibetológia atyját tiszteljük benne, ezért több mint húsz országban ünnepelték meg a születési évfordulóját. Elkoptattott szavak jutnak csak eszembe most: szerény, de vasakarátú ember volt. Elképzelné se tudjuk, milyen kinszenvedéseken ment keresztül. Nyolc évig lakott a tibeti kolostorban, a legszegényebb körülmények között. Lámpája se volt, és a földön hált. Igaz, a láma is, de ő mégis otthon volt! Nincs még egy ember, aki egyetlen szótáráért annyit dolgozott volna, mint ő. A láma hozta neki a szent könyveket, abból tanulhatta a tibeti nyelvet. Sőtélben tapogató csillag volt!*

Megemlítette azt is, hogy az indiai határon nem akarták átengedni. Űzenet ide, Űzenet vissza, végre arra biztatják a hivatalos szerveket, irassanak vele önéletrajtot. Pontosan beleírt mindent, azt is, mettől meddig lakott az iráni angol rezidensnél, amikor kifelé ment. Ezt könnyen lehetett azonosítani, de azonnal kapcsoltak is az angolok: menjen csak vissza Tibetbe, és folytassa a szótárát. Fülleres „kegydíjat” is adtak neki.

— *Bocsánat, egy pillanatra! Aki pontos önéletrajtot tud írni ilyen óriási vándorlásról, hajszálpontosan megemlíti azt is benne, mikor hol volt — sajnos, csak ez maradt ránk! —, a biztosan följegyzéseire támaszkodott. Esetleg naplójára.*

— *Nem tudunk róla, hogy lett volna naplója.*

— *Lennie kellett!*

— *Az angol hadseregben szolgált egy magyar orvos, neki mutattak később egy vasládát, Kőrösi Csoma Sándor volt ráírva. Amikor visszafelé jött, már nem találta a ládikát.*

— *Úres vasládát biztosan nem hagyott hátra.*

— *Ez az ön fölfogása, és szívesen lenne az enyém is, de magáról soha nem írt.*

— *Vállalta volna a világ nagy utazást, anélkül, hogy emlékeit leírja? Haza is akart jönni! Abban a ládikában minden lehetett, talán még a napló is benne volt.*

— *Igaz is lehet, ábránd is.*

Megemlítem, hogy őrzök egy fényképet, korunk székely fia készítette a darjeringi temetőben. Megkapálta világvándorunk sírját, és lefényképezte. Kicsike pénz kapott az államtól, hiánytalanul visszahozta mindent. Azonnal ráismer, Jakabos Ódóról beszéltek. (Nem sokkal azután, hogy megírta úti-jegyzeteit, meg is halt szegény.) Az egyik francia, a másik kovászai székely, mégis tud róla is mindent. Könyvének jegyzetanyaga magyar neveket van tele. Mindet ismeri.

A párizsi finnugor társaság adminisztrátora.

Beszélgésünk után azonnal indul a Dóm térre, megnézi a fényképről ismert emlékművet. Jó, hogy lezsedtek rácsait, és hófehérre tisztították a követ. Bement a Somogyi-könyvtárba is, hátha találna róla olyan valamit, amit eddig nem ismer meg.

Ez a francia teljesen magyarrá változott.

Könnyen mondjuk, szép elfoglaltságot talált nyugdíjas éveire. Köszönet érte.

Hálálkodott a fényképer. Szívesen továbbítom Somogyiának.

Horváth Dezső

Iparjogvédelem

Segítség, de nem csodaszer

Gazdasági gondjaink megoldásában sokat várunk a tudományos és technikai újdonságoktól, a természetben való alkalmazásuktól. Műszaki fejlesztési politikánk rugalmasabbá tétele meghatározó egész népgazdaságunk számára.

Fontos szerepet vállal ebben a munkában a Magyar Iparjogvédelmi Egyesület Csongrád megyei szervezete. A tizenöt éve alakult testület elnökével, Bérczi Imre egyetem tanárral beszélgettünk az iparjogvédelem aktuális feladatairól:

A jelenlegi nehezebb gazdasági körülmények között, amikor iparunk az intenzív fejlődés útját választja, fokokoztan segíteni kell az új gyártmányok és gyártási eljárások bevezetését. Az innovációs folyamatot próbáljuk befolyásolni, ennek pedig nélkülözhetetlen eleme az alkotó ember, az újító és feltaláló. Legfontosabb feladatunk egyrészt, hogy az alkotó embert segítsük, hogy oltalmat biztosítsunk szellemi termékének, másrészt az, hogy szaktanácsokkal

lássuk el a hozzánk forduló újítokat, feltalálókat, intézményeket.

— *Ehhez természetesen iparjogvédelmi szakemberek is kellenek.*

— *Az elmúlt 15 évben sikerült ezen a téren is némi előrelépést elérnünk a korábbiakhoz képest. Alap- és középfokú iparjogvédelmi tanfolyamok szervezésével próbálunk gondjainkon segíteni, így kétféleképpen 25—30 szakemberrel több segítheti a munkánkat.*

— *Milyen az újítási kedv Szegeden és a környéki vállalatoknál?*

— *Az újító- és feltalálói tevékenységet a hazai szabályozó rendszer hosszú ideig inkább gátolta, mint segítette. Örvendetes, hogy az elmúlt években jó néhány szabályozó megváltozott, azóta sikerül azt az elvet érvényesíteni, hogy az újító és feltaláló az eddignél nagyobb anyagi elismerésben részesüljenek. A találmányok, újítások száma a szabályozóváltozások következtében megyénkben is megnőtt az elmúlt években.*

Hamu-pipőke

Színes, szinkronizált amerikai rajzfilm. **Rendezte: Wilfred Jackson, Hamilton Luske, Clyde Geronimi.** **Charles Perrault** meséje nyomán írta: **William Peed, Erdman Penner, Ted Sears, Winston Hibler, Homer Brightman, Harry Reeves, Ken Anderson, Joe Rinaldi.** Zene: **Oliver Wallace, Paul J. Smith.** Gyártó: **Walt Disney.** Magyar hangok: **Pap Éva, Tolnay Klári, Tiboldy Mária, Csákányi László.**

korében is a három kismalac, a Százegy kiskutya, vagy nálunk most Hamupipőke? Nem hiszem, hogy elegendő lenne csupán édes, tündéri alakokat sorakoztatni a filmvászonra — lelket kell önteni beléjük. Walt Disneynek sikerült olyan jellemeket rajzolnia — a szó szoros értelmében —, melyek megtalálják az utat a mindenkorú gyerekszívekhez: őszintén kedvesek, igazságosak, szerethetők. Talán segítenek eldönteni azt a vitát is, amely — más területen — manapság akörül folyik, milyen illusztrációkat, ábrázolásokat kedvelnek a kicsik inkább. Nem mondom, hogy nem mozgatja meg akár csak pár vonal a gyermekök fantáziáját, ám az erőltetett absztrakciónak túl sok értelme nincs. Majd, ha nagyobbak lesznek. Addig is inkább a Hamupipőke, a maga kissé hollywoodias, operettés bájjával együtt.

Nem először láthatjuk — legalábbis a gyerekcipő többszörösén kinőtt — nézők: 1961-es bemutatója után ugyanis a mostani — felújítás. Régi a szinkron is maradt a régi, 1958-as. Talán ez a megoldás is azt hivatott bizonyítani, hogy Walt Disney műven nem fog az idő. Nem úgy a szinkronstíluson: az 50-es évek filmjeinek szöveg selypeggése hallik ki belőle.

Varju Erika

— *A helyi vállalatok, intézmények, hogyan veszik igénybe az Önök segítségét?*

— *Egyesületünk, az MTESZ tagszervezete, így mi társadalmi eszközökkel tudjuk az innovációs folyamatot befolyásolni. Fennállásunk 15 éve alatt több mint száz rendezvénnyel próbáltuk a helyi iparvállalatok és termelőszövetkezetek pályakezdő és gyakorló szakembereit segíteni. Rendszeresen szervezzük és lebonyolítjuk továbbképzésüket és tájékoztatásukat is. Több helyi üzemmél alakítottunk ki szoros együttműködést. Legfontosabb partnerünk a szak-szervezetek megyei tanácsa, akikkel az újítási versenyek meghirdetésében, lebonyolításában tudunk jól együttműködni. De a Volán, a MÁV, a tejipari vállalat, a paprikafeldolgozó vállalat, a Medikémia, az Univerzál is szűrn keresi a kapcsolatot velünk. A kutatóintézetek és a szegedi felsőoktatási intézmények is fontos partnereink. A helyi vállalatok iparjogvédelmi munkája jelentősen fejlődött az elmúlt években, úgy érezzük, ebben a mi munkánk is benne van. Az innovációhoz, a műszaki fejlesztéshez kapcsolódó iparjogvédelmi tevékenység szerepe napjainkban tovább nőtt, de ez csak a működés kereteit képes biztosítani: segítség, de nem csodaszer, ami egy csapásra megoldja a gazdaságok minden gondját.*

Csak akkor ér valamit, ha vele párhuzamosan a társadalom is képes az örökös megújulásra, ha a fejekben is végbemegy az innováció.

Rafai Gábor

Tájékoztató

A kulturális fórum munkájáról

A Csongrád Megyei Tanács mellett működő *Művészeti Tanácsadó Testület* tegnap, szerdán délután tartotta idej utolsó ülését *Szabó G. László* megyei tanácselnök-helyettes vezetésével. A résztvevők *tájékoztatót hallgattak meg időszerű művészetpolitikai kérdésekről*, majd a testület vezetője *értékelte az európai kulturális fórum munkáját*, melynek hathetes programjában 35 ország diplomatái, kulturális személyiségei és szakértői vitatták meg az alkotás folyamatának, a kulturális értékek terjesztésének és együttműködésnek szerteágazó problémáit. A fórum munkájáról, a tanácskozáskor

légköréről, a legfontosabb felmerült kérdésekről, véleményekről és vitapontokról *Borvendég Béla* építész, a Magyar Építőművészek Szövetségének elnöke, a magyar delegáció tagja számolt be.

A testület tagjai ezt követően döntöttek *jövő évi programjokról*. Az összejöveteleken szóba kerül majd Hódmezővásárhely kulturális és művészeti élete, a Szegedi Városszépítő Egyesület tevékenysége, a megye városai és községeiben található felszabadulási emlékművek gazdagítása, valamint a művészeti élet fejlesztésének tendenciái a VII. ötéves tervben.